

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20.

Administrația, strada ărei No. 25.

Abonamentul, 10 lei pe an.

SĂRĂCIA LA SATE

Am scris în rândul trecut despre starea misera a locuitorilor din oraș cari traesc direct din negoțul și traficul cu produsele agricole în schela Constanței, stăruind pe lângă cei chemați a face ceva pentru înlesnirea traiului atâtor familii în suferință.

Să ne mai ocupăm asta-ză de însuși plugarii și starea lucrurilor la câmp, cu toate că am făcut-o în atâtea rânduri până acum din atâtea puncte de vedere, dar fără nici un rezultat vădit îmbucurător.

Ceia ce e actualmente câmpurile și platourile agricole ale Dobrogei, este o jale adâncă și dezolantă.

Nu s'a vădit de când românii au ocupat această provincie, nici s'a aușit de la cine-va din bătrânii satelor de 80—90 de ani, să se fi întâmplat vre-o dată ca întreaga această limbă de pământ care se numește Dobrogea, să fie apucată de iarnă în înfașurarea ei de acum.

Toată supra-fața este o mare roșie-gălbue de pământ, presarat cu mici tufanele de ciurlan, sub care nu s'a putut adăposti, anul acesta, un iepure, o potârniche.— Nu există fir de iarba răsărită, verde sau uscată acum, pe tot centrul Dobrogei situat între padurile Babalei și valea Cara-Suia, — nici pe locurile destinate pa-

șunii, fâneței, nici pe arăturile semănate, cari trebuiau să se numească acum miriști, — nu există, am zis, un fir de iarba sau mohor: vitele, neputând prinde nimic pe câmp, rebegesc de fâme de pe acum, dacă nu vor fi ajutate, seara, cu ciurlanul strânși verzi, meniți a constitui hrana vitelor pentru iarnă.

Autorul acestor rânduri, întors aseară în Constanța, cu un domn inginer de ai ministerului domeniilor, de la o distanță de peste 50 kilometri spre Tulcea, n'a vădit decât bucați de ogoare negre, cât a putut prinde cu ochii în dreapta și în stânga drumului străbatut. De vre-un petec verde de samănatura tomnatică nici vorba n'a fost tot timpul călătoriei.

Aușit, Domnule Ministru al Agriculturii, cum stau lucrurile în Dobrogea!?

Nu ne veți crede pe noi, o biată gazetă de provincie, după cum n'am fost creduți nici până acum în cele ce am mai spus în cestul economice și rurale ale Dobrogei, vă rugăm întrebați pe inginerii hotarnici ai ministerului cari au avut în timpul din urmă diferite însărcinări în Dobrogea pe însuși domnul Director al ministerului, care a inspectat mai zilele trecute plantațiile din județ și vă vor mărturisi cu toții că visteria Statului nu poate aștepta nimic din Dobrogea nici pe anul

viitor, dacă nu se face vre-un rost măcar de sămânța de prima-vară.

Las că nici vitele, așa slabe cum sunt, nu pot ogori pământul atât de uscat — n'a ploat pe aci de loc, din Septembrie — dar, la ce s'ar mai omori vitele la plug dacă nimenea nu e sigur că va putea arunca ceva în pământul arat? câte-va banițe de orđu, atât de necesar în gospodăria casnică a celor mai mulți indigenți?

Ați găsit, domnule Ministru al Domeniilor, înlesnire pentru o clasă de oameni mai puțin demnă de atenținnea d-văstră și a reprezentanților națiunii agricole române— fiind că nu risca de cât un câștiu din prețul moșiei arândată de la stat, și acela garantat în contracte cu satenii; vă rugăm în numele populațiunii dobrogene care, în afara de organele tot ale d-voastră, n'are nici un mijloc, de cât sârmana noastră gazetă, de a-și spune pasurile și plângerile, guvernului central și țarei, care, vai! e atât de departe de noi.

Vă rugăm pe d-voastră d-le *Ministru al Agriculturii* să interveniți pentru încetarea urmărilor fiscale, a străganirilor și chinurilor la care perceptorii cu zecișială supun vitele bieților plugarii și economii, mânăndu-le din târg în târg, făcând pe d-nul ministru al financelor să înțeleagă

ca n'a produs nici un bob de graunțe, nu poate cere nici o dare pe acel pământ; ca pământul ce dobrogenei cultivă este încă proprietate a statului, ei fiind numai posesori, cari, dacă nu platesc două rate îl pierd legalmente, și doar statul e destul de garantat de plata ratelor ca economia rurală în Dobrogea se face în mare parte numai prin vite, mari și mici, și ca dacă aceste vite vor fi vândute prisosul peste trei capete cum pretind perceptorii ca țice legea — cel puțin jumătate din suprafața acestei provincii va rămânea stearpă pentru multă vreme viitoare, bună de reluat la Stat, ne mai fiind cu ce o face producătoare; în fine ca luându-li-se vitele și pământul nefiind încă a lor, până peste 10—20 ani, după completă achitare a ratelor, la ce plugarii ar mai rămânea în Dobrogea, fara alt. resursă de existența rurală și s'ar duce în toata lumea lui D-zeu? în Asia Mică, unde sunt atât de inbiați cu pământ gratis și vite de munca?

Lucrarile mici produc une-ori efecte mari: o picatura la timp restabilește echilibrul în organismele cele mai sdruncinate.

Amânați, domnilor miniștri ratele pământului pentru anul viitor și asigurați de acum cultivatorilor, cel puțin sămânța de primăvară, dacă nu s'a făcut pentru cea de toamnă,—am spus'o alta. dată, și am arătat pentru ce ca aci niminea, dar absolut niminea, de cât Statul, care are toată averea țeranului sequestrată și privilegiul în urmărire, nu poate ajuta pe plugar—și aș redat Dobrogei liniștea atât de în subminată în timpul din urmă. Nu veți face aceste lucrări pustiirea și foamea ne așteaptă pentru anul viitor, chiar bun de ar fi; căci, încă odată până azi, 18 Noembre, n'am văzut nici zece hectare ogor peste 50 de ki-

lometri, sol numai arabil al Dobrogei.

Încă odată pentru a 3—4a oară, repetăm în coloanele acestui ziar; niminea nu are, o boba pentru sămânța—dovada e în goliciunea câmpurilor; niminea nu are, anu putea zice, un gologan, pentru dările ce i se cere, adese pentru a și cumpăra o cutie de chibrituri—dovada e în faptul ca niminea nu cumpăra o vita din cele ce perceptorii, după ordinile celui mai neuman Casier General, ce a avut Constanta, poarta zilnic pe la târguri și orașe.

Suntem forți a dovedi cele ce avansăm înaintea ori-carei anchete agricole, dacă politicele lasă pe domnii miniștrii să se gândească și la o asemenea instituție.

Cronica săptămânei

În fine, sesiunea de toamnă a corpurilor legiuitoare s'a deschis de Luni 15 Noembre cu ceremonialul obișnuit.

În Mesagiul Tronului se prevăd o mulțime de lucrări de cari se va ocupa actuală legislatura, așa spre exemplu: Așezarea temeinică a finanelor țării; sporirea veniturilor, îmbunătățirea serviciilor publice, reformarea codurilor, reviziunea legislației economice, legea căilor ferate particulare, legea drumurilor, legea apelor, legea societăților cooperative, legea breveturilor de invențiune ș a.

După cum vedem, programul actualiei legislaturi e destul de vast și dacă s'ar realiza numai pe jumătate cel puțin, în actuala sesiune vom fi destul de fericiți.

În mesagiul se mai prevăd și o mulțime alte lucrări cu care se vor ocupa camerele noastre.

În ședința de Marți 16 Noembre s'a ales președintele Camerei și Senatului anume:

D-l Const Olănescu președintele Camerei și d C. Boerescu al Senatului.

Curtea Regală și a reluat ședința în Capitală.

În chestiunea petroleului agitațiunea e mare.

Se crede că guvernul va reduce la

3 lei, în loc de 15 lei p 100 kgr. taxele vamale pentru petrolul ce se va introduce în țară din străinătate, aceasta în urma avisului camerilor de comerț din țară, pentru a pune friu lăcomiei carteliștilor

În Iași se prepară un mare Festival în onoarea surorii noastre Italia ca recunoștință pentru călduroasa și frățeasca primire, ce s'a făcut delegaților români la congresul Orientaliștilor, ce s'a ținut anul acesta la Roma.

Se vor invita toate universitățile din Italia, precum și D nele Italiene, cari au apărat cauza română la congres; de asemenea se va trimite o respectuoasă invitație și D lui Bacceli, ministrul instrucțiunii publice, precum și presei italiene.

Dic: efectele crizei:

Doi din cele mai mari case din Braia au încetat plățile: Cassa Mendel și Nicolopulo.

Se speră că se vor ajunge la o împăcare cu creditorii.

În chestiunea împrumutului. Guvernul a făcut să se execute clișei bonurilor noului împrumut de 170 milioane; acest clișeu s'a trimis la Berlin sindicatului bancherilor spre a l vedea și în urma se va imprima de către imprimeria statului.

La 6 Decembrie va avea loc în București, Berlin, Bruxelles, Paris și Anvers, subscrierea împrumutului cu 5 la sută pentru o valoare nominală de 100 milioane lei pe cursul de 94 și ³/₄. Restul de 70 milioane se vor subscrie în Martie.

Din străinătate vin fel de fel de vești

Reșbiul din Africa se pare că a intrat într'o nouă fază Generalul Buller a sosit în portul Durban și dirigează singur mersul războiului.

Cu toate acestea Englezii sunt mereu batuți de Boeri, atara de casuri isolate când ici și colea repurtează și ei vr'o victorie, dar și aceia cu mari sacrificii

Dacă în Africa sudică Englezii n'au noroc în Sudan se schimbă lucrările Ast fel, din Cairo se telegrafiază că colonelul Wingate a atarat pe Calif învingându-i cu desăvârșire Mahidiul a murit luptându-se Numărul dervișilor morți enorm

Din Constantinopol se scrie că se fie o mulțime de arestări printre notabili și demnitarii curței, în urma descoperirii unui complot menit să restorne pe actualul Sultan

Conjurații vocau să pue pe tron pe prințul Hairdim, fratele moștenitorului tronului. 3 personaje au fost deportați în Arabia, și la percheziția din casele lor s'au găsit documente foarte compromițătoare.

Arta în Constanța

Pe cât de vesel și animat în timpul sezonului de vară, pe atât de monoton este în timpul erneli orașul nostru.

Nici un fel de distracție mai potrivită, nimic care să atragă și să distreze publicul în lungile și plictisitoare nopți de iarnă, afară de cafenelele și așa zisele șantane.

Foarte rar să vie la noi o trupă de teatru, și care vin apoi nu știu cum să plece mai curând din Constanța din cauza indifferenței publicului.

Cu toate acestea să nu se creadă că în Constanța nu s'ar găsi o distracție plăcută.

De cât-va timp vedem o mână de tineri funcționari agitându-se pentru înființarea și în Constanța a unui teatru românesc.

Au dat până acum un număr bunicele de reprezentații, însă publicul nostru departe de a-i încuraja, precum trebuia s'o facă, le-a arătat cea mai complectă indiferență, o indiferență aproape disprețuitoare. În adevăr, în afară de primele reprezentații, la care a mai fost ceva public, la cele-lalte sale era mai tot-deauna goală.

De unde provine oare această indiferență pentru teatrul românesc? Să fie oare că reprezentațiile lor sunt lipsite de vre-un interes, ori din lipsa de talente?

Nu. Căci, eu, care am asistat la toate spectacolele date de tineretul diletant din Constanța, mi-am putut forma convingerea că sunt printre ei adevărate talente artistice, cari se produc într'un mod cu totul mulțumitor.

Am avut ocazia să-i ved la lucru și nu în pieșe ușoare, ci tot în bucăți grele, în cari poate nici artiștii de meserie poate n'au foct așa bine ca ei.

Cu toate acestea, lipsa de încurajare a stins ori-ce sentiment în inimile lor tinere. În zdevăr, ce câștig

avut-au bieții tineri, sacrificându-și timpul lor pentru artă, cheltuind din micile lor salarii pentru înjghebarea unui teatru românesc în Constanța? nimic, pentru ce dar ar mai munci?..

La noi se admiră mai mult caraghioslăcurile și pentru publicul din Constanța mai buni artiști de cât *Cavalia* nu poate fi; pentru acest public, aceia sunt artiști adevărați cari, mășgăliți pe fețe cu o baniță de făină sau chinoros, se dau peste cap și fac fel de fel de caraghioslăcuri ce'nimfă de răs burțile verzi, cari vin la grădini cu antreul liber și plătesc câte 2-3 lei pe seară la chete.

Se vede că de asta nu sunt încurajați diletanții noștri, pentru că ei nu știu să facă giumbușlucuri, și să se lovească unul pe altul cu tinichelele de gaz în cap în fața publicului.

După ce reprezentațiile românești sunt destul de rare în Constanța în timpul erneli, apoi și acele care se dau nu sunt cercetate de public.

Șantanele, acele localuri blestemate, unde sănătatea și punja sunt de o potrivă ruinate, sunt mai mult frecventate și entuziasmul publicului crește cu atât mai mult cu cât picioarele șanteselor se ridică la un nivel mai mult de-asupra celui obișnuit! Da. E rușinos dar e așa! Am văzut la „Terassă” sala plină în tot-deauna nu numai de tineri dar chiar și de familii, aplaudând cu frenesie pe deșuchiatele de pe scenă, de-abia îmbrăcate ca să nu fie goale! și în acelaș timp la Bristol juoa trupa d-lui Marinescu, o trupă excelentă de operete, și care cu toate astea juca numai în fața scaunelor aproape.

Nu mai departe, de cât Dumini-ca trecută.

Nște afișe mari anunțau încă seara de 14 Noembrie se va da o reprezentație de Asociația tinerimei diletante din Constanța.

Se juca *Napasta* a cunoscutului scriitor Carageale și o comedie „Doamna s'a culcat”.

Negreșit că n'am lipsit de la acea reprezentație, sperând că tinerii artiști vor fi mai norocoși la sala „Elpis” unde jucau. Aș! până la ora 10 seara, de-abea dacă erau vre o 20-25 de persoane în sală. Nici nu credeam că tinerii vor juca. Cu toate acestea amorul de artă a eșit biruitor, și

cortina s'a ridicat și au jucat, au jucat bine chiar frumoasa dar dificila dramă a d-lui Carageale.

Sunt sigur că dacă autornul ar fi asistat, chiar el i-ar fi felicitat de modul interpretării rolurilor.

În adevăr, bine au fost tinerii Demetrescu în Ion Ocnașu, Simionescu în Dragomir și Amza în Gheorghe.

Dar declamațiunile d-lui Demetrescu și Varodin!

Trebue să mărturisesc că uitând că mă găseam într'o sală de teatru goală aproape, mă credeam într'un mare teatru!

Și asemenea talente nu sunt încurajate.

Ceva mai mult. În aceeași seară la Terasă dadea reprezentație o trupă de acrobați streini, între care și un oare-care Christol, fluerat anul trecut în grădina 10 Mașu.

Ei bine la ei era plin, și ceia-ce e mai mult, după cum se lăuda singur acest Christol, este că chiar un înalt personaj administrativ i-a dat tot concursul, distribuindu-i bilete, precum, și alte persoane notabile; aceasta chiar după spusa lui Christol.

Înțeleg, să se ūea concursul unei trupe streine, atunci când n'ai în oraș nimic național, dar cu condițiunea aceia ca trupa să fie bună, iar nu de cei ca Christol; dar pe când în oraș exista un început de teatru românesc, oare nu e care-cum de a nu-i încuraja! de a-i lăsa în părăsire?

Dar vorba ăluia:

„Ca la noi la nimeni”! încurajem pe străini și dăm cu piciorul la tot ce e românesc.

Cestiunea ce abordăm, fiind de o importanță vădită, vom reveni în viitorul număr asupra ei.

Stal.

Streinii despre noi

„Journal des Débats, publică o lungă corespondență din București, în care, după ce se expun pe scurt diferite faze istorice prin cari a trecut țara de la Unirea pincipatelor până azi, se vorbește de luptele românilor în Transilvania și Bucovina. Apoi se ocupă de viitorul economic al României și în deosebi, de portul Constanța.

„România are de 4 ani, un port

la Marea neagră, și se așteaptă să atragă acolo cea mai mare parte, cu puțință a comerțului lumii. Azi progresul României și expansiunea sa economică atârnă de șansele de viitor ale portului Constanța și de întrebarea dacă teritoriul român poate alui de mijlocitor al traficului internațional", zice ziarul citat.

Vorbește la urmă de linia Berlin-București-Constanța și încheie cu afirmarea că viitorul României promite foarte mult, judecând după cele făcute până acum de guvernele cari s'au perindat la cârma țării.

INFORMAȚIUNI

Vaporul „Principesa Maria” terminându-i se reparațiunea în șantierele din Livorno, a sosit în Constanța și va face cursele la Constantinopol în locul vaporului „Regele Carol I” ale cărui curse încetează până la noi dispozițiuni.

**

Simpaticul Profesor de muzică, artistul Eugeniu Zmeck în urma concursului ce a dat este permutat de la gimnaziul local, ca profesor de muzică la liceul român din Bitolia (Macedonia).

Locuitorii dobrogeni se plâng pretinzându-i că nu sunt primiți la lucrările publice ce se execută în Constanța mai cu seamă la tunel; iar când sunt primiți li se face atâtea dificultăți de către sub-anteprenorii și tașeroni, că sunt siliți să fugi din țară numai după 4-5 sau 10 zile, după care ridicându-și ga-

ranțele (reținerile) nu mai sunt de loc reprimiți.

Nu zicem ba, or fi mai slabi de cât arnații, italienii și siopii, obișnuți mai mult cu lucrările de piatră, în schimb și plata zilnică le e mult mai redusă de cât acestora; dar nu se poate ca nemții dobrogeni, cari se plâng mai mult, sunt mai puțin expeditivi în lucru decât bulgarii și arnații.

Pricina e că nemții nu se lasă să fie speculați. Am putea preciza casurile ce ne sunt în cunoștință, preferăm pentru acum a atrage atențiunea d-ului inginer dirigit al statului, rugându-l să protejeze pe muncitorii locali. Aceasta e prima datorie a unui român în timpurile de față.

— x —

Prin sate nu mai slăbesc biletele de baluri și diferite petreceri la reședința subprefecturilor, dar în folosul a nuștii cărei necesități. Un domn subprefect din județul vecin, a obligat pe fiecare comună, 25 în număr, ai desface bilete, — când sătenii n'au pe ce să cumpăra sare — pentru câte 60 lei negreșiți, contrar se va reține din lefa notarilor și primarilor. Rugăm pe d-l ministru de interne să mai slăbească puțin zorul de petreceri al d-lor subprefecți, barem acum în timpul acesta de criză.

— x —

Credem că locul unde se va ciădi această școală va fi piața no. 2 după strada Grivița în orașul de sus, rămânând partea de jos fără nici un loc de școală. Vom mai reveni asupra acestui chestiun, fiind foarte importantă.

— x —

Primăria a făcut cunoscut orașenilor prin o publicație trimisă tuturor că de la 1 Ianuarie, piața de carne, pește și zarzavaturi de lângă hotelul Bulgaria, va fi mutată în gheretele din Piața Carol, în fața școlii primare. Actualii edili, pe cât se vede, vor să strămute totul în partea de sus.

Vom reveni și asupra acestei chestiuni.

— x —

D-l Caracaș, atât de cunoscut Constanțenilor, fost șef al biroului servitorilor pe lângă poliția de Constanța și pareni se tot în această calitate, sau sub-comisar, în Mangalia, a fost numit de d-l ministru al instrucțiunii publice, Tache Ionescu șef de birou în acel minister. Felicitările noastre d-lui ministru al instrucțiunii; dacă mai e lipsă în minister, Dobrogea li mai poate servi oameni și mai abilitați de cât d-l Caracaș.

— x —

Delegația consiliului județian, aleasă spre a merge la București și prezenta M. S. Regelui și d-lor miniștri memoriul cu dezideratele județului Constanța, pe anul curent, se compune din domnul C. Pariano, președinte al consiliului județian, d-l P. Halban, fost atâtea timp primar al Constanței și d-l Ali Kadir, fost președinte al consiliului județian.

Nu ne îndoiim că de astă dată delegația va fi bine primită și mai cu seamă ascultată în espunerile ce va face asupra județului dat fiind prestigiul de care d-ii delegați se bucură printre cetățeni și competența lor în a reprezenta cum se cade interesele județului.

Clayton & Shuttlewort

BUCURESCI

117.—CALEA DOROBANȚILOR.—117

CRAIOVA

18.—STRADA BUCOVET.—18

MASINE AGRICOLE